

Methodescholen bloeien 150 jaar na geboortedatum van Duitse pedagoog

Profeet Steiner heeft steeds

Ze doen rare dansjes, bekwamen zich in het vak heemkunde en vierten met veel luister Sint-Michaël. Het alsmaar groeiend aantal volgelingen van de precies 150 jaar geleden geboren Rudolf Steiner lijkt soms te leven in een andere tijd of op een andere planeet. Toch bloeien de steinerscholen vandaag als nooit te voren.

DOOR JEROEN DE PRETER EN KIM HERBOTS / FOTO'S YANN BERTRAND

Een doordeweekse ochtend in een steinerschoolklas. De kinderen sijpelen stiltes binnen, begroeten de juf met een stevige handdruk en nemen plaats in een kring van houten banken. Om kwart na acht is de kring al gevormd en wordt het tijd voor de ochtenddans – excuuseer: de eurtmie. In navolging van de juf brengen de kinderen een heel apart soort ballet. De bedoeling van dit ritueel? “Het wezenlijke van de mense-

lijke beweging doorgronden.” De bedenker ervan? Rudolf Steiner.

De filosoof/pedagoog/redenaar/profeet Rudolf Steiner stichtte in 1919 een school op voor de arbeiderskinderen van de in Stuttgart gevestigde sigarenfabriek Waldorf-Astoria. Het was de eerste van de wereldwijd inmiddels meer dan duizend scholen die zich door Steiners ideeën liet inspireren. Zonder overdrijving kun je stellen dat Steiner een van de meest invloedrijke denkers is uit de vorige eeuw. Naar aanleiding van zijn 150ste verjaardag publiceerde het Duitse kwaliteitsblad *Die Zeit* vorige week een livijg dossier over deze man. Steiner werd er gekenmerkt als ‘der letzte Prophet’.

Rudolf Steiner is de grondlegger van de zogenaamde antroposofie, een soort totaalfilosofie die, aldus de denker, “het geestelijke in de mens met het geestelijke in de kosmos wil verbinden.” Dat klinkt niet alleen esoterisch, dat is het ook, en het is weinig aannemelijk dat het die antroposofie is die de steinerscholen zo aantrekkelijk maakt voor ouders van nu.

Bovendien, zegt woordvoester Griet van Raemdonck, is de antroposofie al lang niet meer het alfa en het omega van deze onderwijsmethode. “Steiner was daar weliswaar mee bezig en dat wekt misschien een bepaalde indruk, maar onze scholen zijn niet georganiseerd volgens de antroposofische leer. Iedereen is hier welkom en er wordt geen les gegeven in de antroposofie. Onze scholen zijn georganiseerd als gewone scholen.”

Verschillen met ‘gewone scholen’ zijn er nochtans genoeg. Om er een paar te noemen: op de steinerschool krijgen leerlingen geen rapport. Juffen en meesters verhuizen er zes jaar lang mee met de kinderen naar het volgende leerjaar. Handboeken zijn er niet, en leren lezen doen de kinderen pas “als ze daar klaar voor zijn”. Naast klassieke vakken als taal en rekenen krijgen de kinderen hier ook les in heemkunde, het al genoemde eurtmie, volksdans, landbouw, vormtekenen en houtbewerking.

De grote aandacht voor kunst en handwerk is misschien wel het meest wezenlijke verschil met andere vormen van onderwijs. Waar in het reguliere onderwijs de nadruk ligt op de cognitieve vakken, zijn steinerscholen er, zoals ze zelf zeggen, “voor het hoofd, het hart en de handen”. Automatisch rijst dan de vraag of de grotere aandacht voor het hart en de handen niet deels ten koste gaat van het hoofd.

Feit is dat leerlingen die afstudeerden aan een stei-

■ Creatief met appels. In de steinerscholen gaat het om veel meer dan om louter kennismaken.

nierschool veel minder dan gemiddeld voor de exacte wetenschappen kiezen. Uit cijfers die de steinerscholen zelf verzamelden, blijkt dat ex-leerlingen vooral terechtkomen in pedagogische of artistieke richtingen. Het minst populair zijn exacte wetenschappen, politieke en sociale wetenschappen, rechten en criminologie.

De cijfers lijken het cliché te bevestigen dat de steinerschool vooral creatievelingen aflevert en dat wie een carrière als pakweg ingenieur of ICT'er ambieert best een andere keuze maakt. “Wij hebben één gemeenschappelijke aso-richting, dat klopt”, bevestigt Van Raemdonck. “Die biedt in principe toegang tot alle richtingen hoger onderwijs, maar wie achteraf een sterk wiskundige richting wil gaan doen, moet inderdaad eerst een bijkomend voorbereidend jaar volgen.”

Wat ons meteen bij een ander cliché over de steinerscholen brengt. Steineradepten hebben een onmiskenbare voorkeur voor hout. En houten computers, die moeten nog uitgevonden worden. “Wij hebben onze eigen ICT-eindtermen”, zegt Van Raemdonck, “Wij willen kinderen eerst kennis laten maken met het gesproken woord, dan het geschreven en dan pas de computer. Een kind van zes jaar is nog volop bezig met de motorische ontwikkeling en de reële wereld. Voor de virtuele wereld is het dan nog te vroeg. Eerst moet de lichamelijke ontwikkeling genoeg kansen krijgen. Maar wij bannen computers niet: vanaf het einde van de lagere school worden ze wel degelijk gebruikt.”

Het ritme van de natuur

Behalve de digitale revolutie is er nog een andere maatschappelijke verandering die zich in de steinerwereld slechts moeizaam lijkt te voltrekken. Steinerscholen zijn nooit concentratiescholen, of het moet zijn dat met concentratiescholen op de hoge concentratie aan bakfietsen wordt gedaan.

■ Slapen in de klas: het contrast met de kille buitenwereld is groot.

“Ouders van de steinerschool zijn oprechte antiracisten”, merkte stand-upcomedian Nigel Williams onlangs op. “Maar je ziet daar geen allochtone leerlingen.”

“Ach, dat is zo’n typisch vooroordeel”, zucht Van Raemdonck. “Wij hebben een school voor buitengewoon secundair onderwijs en daar zitten kinderen van alle werelddelen. En niet al onze basisscholen zijn wit. Maar het is een feit dat alternatieve schoolmethodes beter bekend zijn bij mensen met een hogere opleiding. Wij staan open voor iedereen, maar we trekken nu eenmaal veel kinderen uit een bepaalde culturele laag aan.”

Terug naar het kleuterklasje uit het begin van

ons verhaal. Werkelijk alles in deze klas is zacht, warm, rond en natuurlijk. Het contrast met het staal en beton van de harde, kille buitenwereld kan niet groter zijn.

Als de steinerscholen onder vuur liggen, dan is het vooral vanwege dat contrast met de echte wereld en hun al dan niet vermeende wereldvreemdheid. Tegelijk is het wellicht net dat contrast dat van dit onderwijsstype een succesverhaal maakt. Terwijl de wereld steeds sneller draait en ook scholen zich steeds nadrukkelijk moeten mengen in de ratrace, stijgt blijkbaar de behoefte aan een school die zich enkel houdt aan het ritme van de natuur.

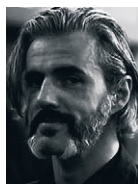
als nooit tevoren

meer volgelingen

■ Houtbewerking in de kleuterklas. Het cliché wil dat steinerscholen een onmiskenbare voorkeur hebben voor hout.

‘Het zijn de mensen die de school maken, niet de methode’

RUBEN BLOCK (39)
Zanger/gitarist Triggerfinger

“Mijn moeder heeft mee de steinerschool in Lier opgericht en ze heeft jaren les in het steineronderwijs gegeven. Het was dan ook logisch dat haar kinderen niet naar een klassieke school zouden gaan.”

“Steineronderwijs is helemaal niet zo vreemd als mensen denken. Toen Jaspers in de jaren ‘80 de reportage over de Millets toonde, liepen er bij ons even goed leerlingen met zo’n jas rond. Sommigen gingen helemaal mee in het verhaal van biologische voeding en al die rest, maar anderen deden dat niet. Er waren gradaties en net die veelkleurigheid maakte het boeiend.”

“Na mijn tijd op de steinerschool heb ik een half jaar geschilderd. Tot ik op mijn negentiende plots een

gitaar in mijn handen kreeg en besepte: ‘dat is mijn passie’. En het is goed gekomen (*lacht*). Als je 18 bent, heb je eigenlijk slechts één zomervakantie om te beslissen wat je met de rest van je leven wil doen. Steiner laat je van alles proberen en leert je dat het niet erg is om even te bezinnen en te zoeken.”

“Mijn kinderen zitten niet op een methodeschool. Het kwam praktisch niet uit en eigenlijk hecht ik niet zoveel belang aan de methode of de filosofie. Het zijn de mensen die de school maken. Mijn zoon wordt evengoed als een individu behandeld: ook het gewone onderwijs is op dat vlak geëvolueerd. Wat ik wel merk: bij steiner werken wij met materiaal – de kleurtjes, het papier – van topkwaliteit. Dat is helemaal anders in een gewone school.” (KH)

GERD VAN LOOY (40)
performing arts manager BOZAR

“Mijn ouders waren heel gemotiveerde mensen, geëngageerd in allerlei bewegingen: macrobiotiek, leesgroepen, yoga... De vier kinderen zijn allemaal uit pure overtuiging naar een steinerschool gegaan. Ik zat er heel graag, maar bel mijn broers en zus op en je krijgt vier verschillende verhalen.”

“Voor mij was het een prachtige tijd, maar misschien toch ook niet ideaal. Ik ben er een beetje lui geworden. In de klas zaten kinderen met heel erg verschillende capaciteiten. Dat is heel erg sociaal, maar tegelijkertijd moet je wel wachten tot iedereen mee is. Voor sommigen was dat een redding, zonder steiner zouden ze in het beroeps terechtgekomen zijn. Maar ik leerde mijn tes-

ten – als die er al waren – terwijl ik op de fiets naar school reed.”

“Op mijn 18de ben ik filosofie gaan studeren. Ik wou die brede opleiding verderzetten, een verlost stuk breien aan mijn tijd in de steinerschool. Dat was geen probleem: ik was geslaagd in eerste zit. Al vraag ik mij wel af of architectuur ook zo vlot gegaan zou zijn.”

“Ik pluk nog dagelijks de vruchten van steiner: ik ben een generalist, kan over alles meespreken. Ik heb een tijdlang als technicus gewerkt in het theater. Ik had niet de juiste opleiding, maar dat heeft mij nooit gestoord. Je blijft toch overal altijd een beetje atypisch. De eerste jaren nadat ik afgestudeerd was, vroeg ik mij bij sommige mensen wel af: ‘zou dat er ook eentje van de steinerschool zijn?’” (KH)

‘26 uur wiskunde per week om bij te benen’

STIJN JANSSEN (37) projectmanager
Vlaamse Instelling Technologisch Onderzoek

we onze kinderen op de steinerschool hadden ingeschreven. Destijds zuchtte ik wel als we moesten koper slaan, kleien of houtbewerken, maar achteraf bekeken ben ik blij dat ik het allemaal heb meegemaakt. Steiner vormt je op alle vlakken.”

“Het was bijna toeval dat ik er terechtgekomen ben. Ik ben begonnen in een katholiek schoolje, maar volgens mijn ouders was ik daar niet gelukkig. De andere school om de hoek was de steinerschool. Mijn ouders hebben de methodiek goedkeweg ontdekt. Voor mij was het een goede school. Ik was graag creatief en muzikaal bezig, maar het is

niet voor ieder kind. Mijn zus, bijvoorbeeld, lag het helemaal niet. Zij is na het lager naar een gewone middelbare school gegaan.”

“Op mijn achttiende wilde ik burgerlijk ingenieur worden. Dat betekende een jaar voorbereidende wiskunde in het Sint-Jan Berchmanscollege. Ik heb geen moment gedacht ‘had ik maar niet op de steinerschool gezeten’. Ik kreeg 26 uur wiskunde per week en dan nog wat fysica en chemie en het was wennen op een school waar alles toch wat strikter was, maar in een jaar tijd was ik bijgebend. Mijn opleiding ging vlot en ik heb later mijn doctoraat behaald. Het muzikale en het tekenen ben ik met de jaren wat verloren, maar het creatieve denken is mij –hopelijk– bijgebleven.” (KH)

Verslavingsprobleem? SolutionS helpt U!

Volledige behandeling op maat van al uw doserings- of verslavingsproblemen op basis van het **Twelve Step Minnesota Model**.

Wij bieden u de oplossing met een ambulante behandeling. Indien nodig (binnen 24 uur) opname in SolutionS Center Voorhuizen, de eerste privé verslavingskliniek in de BeNeLux of in één van onze partnerklinieken binnen en buiten Europa.

SolutionS is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar.
Bel voor een discrete afspraak of vraag eerst vrijblijvend de uitvoerige brochure set aan.

Tel. +32 (0) 3 202 08 80
Venusstraat 12-14, B-2000 Antwerpen
info@addiction-solutions.be
www.addiction-solutions.be

FOTO: J. VAN DER VLIET

I MY HOME

Brussels Expo van
zaterdag 26/2 t.e.m. zondag 6/3
In het weekend van 10u tot 18u30, op weekdays van
11u tot 19u30. Nocturne donderdag 3/3 tot 23u.

BATIBOUW 2011

Wie van zijn huis houdt, Batibouwt!
Ontdek alle nieuwe tendensen en innovaties op de
grootste Belgische beurs voor Bouw, Renovatie en Inrichting.

www.batibouw.com - Tickets online: €2 kortling

Nieuws24.be
Radio 1
Ik ga Bouwen
inmoweb.be
24

Stad Antwerpen huisvest paaldansclub

ANTWERPEN ● De stad Antwerpen heeft na lang onderhandelen het voormalige Eroscentrum gekocht. **Kostprijs: 3,5 miljoen euro. Nu de deal rond is, blijkt het stadsbestuur echter voor 9 jaar huisbaas van een paaldansclub te zijn.**

Het centrum werd 20 jaar geleden opgetrokken door de Nederlandse pornokeizer Gerard Kok, met de bedoeling er een Eroscentrum uit te baten. Omdat de eerder erkende vergunning werd ingetrokken, kwam het nooit zover. “De stad werd veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding, maar ging in beroep”, zegt Jos Goossens van AG Vespa, de vastgoedeigenaar van de stad Antwerpen. “Met de aankoop van het gebouw zijn ook de processen van de baan.” De stad wilde het centrum per se opkopen om zo de prostitutie definitief binnen een gedoogzone terug te dringen. Het centrum in de

Oudemansstraat viel net buiten die zone. Het stadsbestuur heeft het gebouw voor 3,5 miljoen euro gekocht. Op dit moment zijn er vier à vijf woningen die verhuurd worden en zit op de benedenverdieping een paaldansclub. De handelshuur voor die zaak werd vorig jaar nog met negen jaar verlengd. “We moesten het erbij nemen wilden we de verkoop laten doorgaan”, zegt Goossens. “We gaan er alles aan doen om een oplossing te vinden, maar aan een handelshuur hangen heel wat rechten vast en als we die zomaar verbreken moeten we een fikse schadevergoeding betalen.” Zolang de paaldansclub er blijft zitten, levert dat Antwerpen zowat 40.000 euro per jaar aan huur op. Eenmaal de club weg is, wordt het gebouw gerenoveerd. Goossens: “De uiteindelijke bestemming ligt nog niet vast, maar een optie is dat er beneden winkels komen en boven woningen en eventueel studentenkamers.” (KH)

Unicef roept op te investeren in adolescenten

BRUSSEL ● Het VN-kinderfonds Unicef roept op te investeren in de 1,2 miljard adolescenten om armoede te doorbreken. Het is de belangrijkste conclusie uit het rapport ‘Adolescentie: kansen voor het grijpen’, dat de organisatie gisteren voorstelde.

Volgens Unicef is het dwingend noodzakelijk te investeren in een aantal sleutelgebieden. Het rapport stelt voor in te zetten op onderwijs en opleiding, jongeren meer gelegenheid te geven om zich uit te drukken, wetten te bevorderen die de rechten van kinderen en adolescenten beschermen en de strijd tegen armoede en ongelijkheden op te voeren om te beletten dat jongeren voortijdig in een leven van een volwassene belanden. “Het is tussen 10 en 19 jaar dat de ongelijkheden zich duidelijk manifesteren”, stelt het rapport. Arme jongeren hebben

minder kansen op scholing en lopen een groter gevaar te worden uitgebuit en slachtoffer van mishandelingen te worden. Op wereldniveau zijn 70 miljoen adolescenten uit de eerste graad van het secundair ongeschoold. “De adolescentie is een sleutelperiode”, bevestigt ook Anthony Lake, algemeen directeur van Unicef. Voor het VN-kinderfonds is de adolescentie een scharnierperiode die toelaat de vorming van het jonge kind te consolideren.

Gezondheidsrisico's

De jongeren, van wie 88 procent in de ontwikkelingslanden leven, lopen nog volgens het onderzoek aanzienlijke gezondheidsrisico's, zoals voedingsproblemen, drugsverslaving en mentale problemen. Er blijven ook nog heel wat gezondheidsrisico's. Meisjes lopen nog steeds heel wat risico op minder degelijk

onderwijs en voeding, discriminatie en een huwelijk op jonge leeftijd. Nogtans vormen de jongeren van 10 tot 19 jaar een “unieke demografische opportuniteit”, zegt Unicef. Door in hun onderwijs te investeren zouden die landen over een belangrijke, gevormde mankracht kunnen beschikken die ruim kan bijdragen in de economische groei. Daartoe moeten de adolescenten ook de kans krijgen om te leren over burgerschap en het uit te oefenen terwijl ze volwassen worden. Participatie is niet enkel een basisrecht, zegt Unicef nog, het stimuleert ook de persoonlijkheid van het kind. Maar er is ook goed nieuws. Adolescenten zijn vandaag over het algemeen gezonder dan vroeger. Grotendeels dankzij de investeringen voor kinderen tussen 0 en 12 jaar hebben jongeren die aan hun tweede decennium beginnen de jaren met het grootste overlevingsrisico zonder kleerscheuren doorgemaakt. (nvw)